

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiiu la expeditorul foiei pre afara la c. r. poste cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretiul prenumeratiunei pentru Săbiiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 93. ANULU XX.

Săbiiu, in 19 Novembre (1 Dec.) 1872.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a trei repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Diet'a Ungariei.

In ședinți'a din 23 Novembre a casei deputatilor se autentica mai întâiu protocolulu ședinței precedente. — După aceste luă Korizmics cuventulu pentru de a-si motivă proiectulu seu de resoluțiune. Vorbitorulu declara ca va vorbi după posibilitate obiectiv.

Cuvintele vorbite a une-ori in parlamentulu ungurescu, cari mei bine aru fi fostu deca nu s'aru fi vorbitu, suntu a se aserie in lini'a prima caracterului aprigu a națiunei unguresci. Acestu reu se pôte delatură numai prin promovarea, radicarea, și imprasciarea culturai generale.

A două cauza a pasiunilor nedumerivere jace in aceea, ca regulamentul nu e destulu de precisu. Acestu reu se pôte delatură in graba. Regulamentul casei nu ofere mijloce destule pentru de a reesi cu aceea, ce voiesce majoritatea casei deputatilor.

Vorbitorulu a compatimitu de multe ori dejă modulu, in care a pasitu opozițiunea in cas'a deputatilor; elu spera in sa ca și in privinți'a acest'a trebile voru luă o pornire spre mai bine și ca binele patriei va fi singurulu scopu al nesușintiloru a tuturor partiteloru. Korizmics declara mai departe ca nu considera de problem'a sea a enumeră toate defectele regulamentului casei; acest'a va fi tocmai problem'a comisiunei alegânde, adeca aflarea acestoru defecte și asternerea de propuneri pentru delaturarea lor. Vorbitorulu voiesce a aminti numai despre unu reu principalu. Paragrafi 165 și 128 a regulamentului ofere unu manuaru spre aceea ca deputatii potu luă cuventulu după placu, provocandu-se simplu la impregiorarea ca voiescu a vorbi la regulamentul afacerilor. Prin acest'a vorbire fără sfersitu se potu împedecă in se și cele mai salutare mesuri etc. Korizmics vorbi in fine despre pozițiunea partiteloru fatia un'a cu alt'a și observă ca patri'a pôte numai perde prin frecările intre partite. La acest'a sa se cugete opozițiunea, căci numerulu acelor'a este legiune, cari comptéza cu bucuria la aceste frecări. In fine se rōga de casa a amite propunerea sea la pertractare meritōria și a pune acest'a pertractare pre ședinți'a de Luni. (Aplause viue la drépt'a).

La întrebarea șefului votéza aprōpe tōta cas'a pentru amiterea propunerei la pertractare meritōria.

Luă apoi E. Simonyi cuventulu pentru de a-si motivă proiectulu de resoluțiune. Acest'a țientesce, pentru de a delatură odata suspiciōnările, cari resaru in publicu și in press'a din intru și afara pre fia-care di contr'a regimului prin o cercetare scurta. Vorbitorulu accentuă ca fōrte multe treburi a regimului, concessiuni etc., s'au incheiatu intr'unu modu care nu e nici decătū aptu de a confirmă incederea comuna și publica. Vorbitorulu trece apoi la drumulu feratū de Ostu; șefulu provōca a se țienea de obiectu; in fine după multe alte vorbite spera vorbitorulu totu binele și recomanda primirea propunerei sele.

Punendu-se la votu se respinge amiterea la pertractare meritōria a propunerei lui Simonyi cu 157 voturi, contr'a 46. — După une-altele vine la desbatere conventiunea postale cu Montenegro, care după o pertractare scurta se și primisce; cu ce ședinți'a se incheia.

Ședinți'a din 25 Noemyre a casei deputatilor o deschide șefulu Bittō la 10 ore. Toti ministri erau de facia, cas'a și galeriile erau indesite.

Ad. Lazăr interpeléza pre ministrulu de interne ca are de cugetu a regulă politi'a campestra in Transilvani'a?

E. Matolay îndrépta cătra ministrulu de comunicatiune o interpelatiune in afacerea drumului de feru Nord-Ostu. — Comisiunea de 15 ascerne raportulu seu despre proiectele de lege pre-

sintate mai una-di de ministru-șefulu, privitōre la cestiunea de șarare. Se tramitu sectioniloru. — Ant. Molnar presinta din partea comisiunei petitiunarie raportulu acestei'a despre petitiunile continute in a 6.a seria. — Se va pune la ordinea zilei.

După primirea in a trei'a cetire a conventiunei postale cu Montenegro, aru fi sa se incépa desbaterea despre proiectulu de resoluțiune a lui Korizmics. P. Hoffman a fostu prenotatu că vorbitorulu primu, in se nu eră presinte și de aceea luă cuventulu.

K. Tisza. Elu declara ca nu va reflectă la cuventura motivatōre a deputatulu Korizmics, de ore-ce are de cugetu a mijloci din parte-si, că iritatiunea din tempulu din urma sa se asiedie și că legislativ'a sa-si pōta continuă lucrările sele ordinare. Acest'a otarire nu o a potutu vorbitorulu luă decătū cu ebnegare de sine, de ore-ce Korizmics a critisatu in vorbirea sea și țienut'a generale a opozițiunei, ceea ce cu securitate nu e admissiveru, deca cine-va voiesce a promovă reconciliatiunea. Vorbitorulu trece apoi la propunerea lui Korizmics și declara in fine ca se invoiesce cu esmiterea unei comisiuni pentru revisiunea regulamentului afacerilor, căci regulamentul are intru adeveru mai multe defecte; propunerea lui Korizmics nu o pōte in se primu din două cause, adeca din cauza ca propunerea are și o parte personală și ca propune și modificarea art. de lege 4: 1848. După parerea lui aru fi mai bine a repasi dela acest'a cestiune și a sterge cu totulu passulu respectivu din propunerea lui Korizmics. — După multe alte dice vorbitorulu: esperienți'a a documentatu ca regulamentul afacerilor are in fapta defecte și asiă ascerne propunerea că sa se esmita o comisiune, care sa presinte casei o parere despre revisiunea regulamentului. Deca majoritatea n'are in fapta altu scopu, decătū numai ameliorarea regulamentului, atunci ajunge acest'a propunere. In fine provōca vorbitorulu pre consocii sei la moderatiune și ingaduintia. De cum-va țienut'a acest'a nu va află apretierea din partea majorității, atunci opozițiunea va află destule ocașuni a alungă gloriosu atacurile contr'a libertății de vorbire (Aplause viue la steng'a.)

P. Hoffman se declara gat'a sub presiunea lui K. Tisza a repasi dela cuventu, deca acest'a o voru face și cei'a-lalii vorbitori prenotati.

I. Györfly e din parte-si gat'a a recede dela cuventu, deca Korizmics va retrage partea personale cătu și partea privitōre la art. de lege 4: 1848 din propunerea sea. (Miscare generale, Strigate: „sa se suspenda ședinți'a pre 5 minute!") Deputatii se radica de pre scaune, in paus'a, ce urmă, se conferéza cu zela; ministri se retragu cu Korizmics.) După o pauza de unu patraru de ora se redeschide ședinți'a.

L. Csernatony rōga cas'a a uită cele produse de elu in 18 c., care au causatu nemulțiamire justa. (Aplause)

Ministru-șefulu și esprima după aceste compatimirea asupr'a celorlalte in 18 c. și rōga cas'a a lasă afara motivarea din propunerea lui Korizmics. (Consentimentu și aplausu generalu,

L. Korizmics se radica deci și-si modifica propunerea in intielesulu observatiunei lui Tisza, care apoi după o scurta desbatere se și primisce.

„Eshalatiuni miasmatiche din balt'a cea neagra a ortod-ochs-iei ultramontane.”

Motto: Cuiu cu cuiu, de-si nu togm'a pre togm'a.

Sub acestu titlu caracteristicu, carele cu totu cuventulu arata ca au esitu din o adeverata balta plina de mocirl'a cea neagra a urei și invidiei palide și infuse de veninu se publică in ultr'a-montan'a

fōia din Pest'a, in „Federatiunea“ nr. 109—709 unu felu de respunsu séu galimatia, la articolulu meu din Telegr. Rom. nr. 86 intitulatu: „Ore ce sa fia?“, in care articulu mi permisese, și eu că totu omulu, a spune unele adeveruri in forma de întrebări modeste, nesciundu nimic'a de dreptulu de censura și de poruncela, ce si-lu arōga „Federatiunea“, respective „Cat. cens.“, principalulu între cei — sa vorbescu și eu in limbajulu lui Cato modernu? — capiati dela aceea-si fōia, asupr'a scrieriloru române și asupr'a scrieriloru preste totu, și neaducendu-mi aminte, bietu de mine, ca adeverulu de multe ori ti sparge capulu, bă nici de aceea ca astadi in véculu celu luminatu, cum lu numesco ins'a-si, nu ortodocs'a, dara ermafroditic'a fōia din Pest'a, ne-amu fi aflāndu inca totu sub ghiarale unatiei ultramontane, țienundu-ne incatusati și ferecati cu scalsiu in gura sub censur'a cea iesuitica de odiniōra noi cei numiti cu predilectiune de „fratii“ nostri cu „pomposulu“ nume de schismatici. Unu respunsu decătū care mai nespaltu și mai gretiosu nu credu sa fi potutu iesi vr'odata chiaru și din oficiu a cea iesuitica a „Federatiunei“ din Pest'a. Sa se ascunda tōte imbalaturile prea iscusitulu ermafroditu' dela acea fōia vomate asupr'a Brasioveniloru, pre lānga delicatetiile de acum. Aici nu mai cunōsce nici unu cumpetu, a ajunsu la culmea delirului, la adeverata turbare, incātū numai de legatu e bunu și de tramisu la... autorulu modelu de fraseologia, care inca cutéza a se subscrie: „Cat. Cen.“ — luāndu numele acelu mare și classicu barbata in desierto; cutéza a-si numeră diuarulu între foile periodice, a cărora devisa este lumin'a! Rusine! de trei ori rusine!

Totu credeamu ca presente cele frumose ce le primu dela Brasioveni pentru debutarea sea asupr'ale in espressionile cele mai estetice din anulu trecut, lu voru fi mai intieptitu, dara se vede ca ne insularāmu, căci totu ac'est'a remāne, nu se schimbă intru nimic'a. Ori tocmai acele presente a le Brasioveniloru lu catranira și mai tare? Ori dōra s'a aflatu cum-va atinsu mai de aprōpe prin amentirea in întrebările mele de profesorulu de literatur'a romāna la universitatea din Pest'a, care cum se dice e chiaru autorulu acelei blasfemii din fōia din Pest'a? I s'a vatematu cum-va susceptibilitatea, evgeni'a literaria, laudata une-ori și prin diariile române din Ungari'a? Pōte ca tōte impreuna voru fi contribuitu la acest'a inversiunare aiurata a respectivulu autoru, dara mai pre susu de tōte ermafroditismulu, ultramontanismulu și iesuitismulu celu papistico-infalibile. Au dōra au socotitu dlu „Cat. Cen.“ ca lumea astadi sa mai sparia de fantome séu de ex-halatiuni, cum le numesco, miasmatiche și greu mirositōre? S'a trecut! ele se țienu de evulu mediu, și toti căti mai viséza de atari mucedituri se numera cu dreptu cuventu între cei scrititili... Afla dara, o data pentru totu d'un'a, ca astadi nu mai insielati lumea cu terțipuri séu tartuferii, nu mai spari nici dt'a pre nimeni cu eshalatiunile d-tale, macaru de a-i șberă nu odata, cum faci in fetulu celu frumosu, prin care te disting, ci de o mia de ori in glasulu celu iubit, pre care cu atāt'a placere și predilectiune lu imitez după modelu din menageri'a dtale din nr. 109—709 alu „Federatiunei.“

Si pentru că sa cunōsea onorati cetitori mocirl'a cea miasmatica și infectata de veninu a ermafroditicei „Federatiuni“ voui reproduce aci unele din espressionile cele estetice ale lui „Cat. Cen.“

Mai întâiu sa amintescu de titulu celu minunatu celu pōrta in frunte acelu galimatiasu plinu de aigruturi și scritituri, in care ortodocsismulu, de-si adeveratulu scutu alu natiunalității romāne, se batjocoresce de „ortod-ochs-ia“ de cătra „Cat. Cen.“ — Ore ce aru dice acelu prea invetiatu domnu, deca ne-amu incumetă și noi cesti ortodocși ai batjocorū

„S. unatî“, nu cu unu nume de batjocura, daru cu unu mai asiá s'eu mai analogu naturei ei, purcediendu dela impregiurarea ca unatî'a nu e nici orientale nici papistica, ci unu ce de mijlocu între amendoué. Ôre ce aru dice iscusitul „Cat. Cen.“ cându ne-amu demite la asemenâri in stilulu seu si amu amintî de aceea ce nu o nici calu nici asinu (magariu)? S'eu deca amu dice si numai atât'a ca adeca unatî'a e numai còd'a papismului? Dara departe de mine astu-feliu de blasfemia!

Dupa aceste sa mai amintescu urmatórele cuvinte din lexiconulu fraseologicu alu pré eruditulu barbatu „Cat. Cen.“ precum: „aiuritura“, „creeri scrintiti“, „halocinazioni si descreeraturi“, „capiat'a óia bârsana, in deliriulu seu de superescitat'a ortodochsia, apucata de vertegiuri si de colice de galbéza, jóca, tropotesce, rôt'a, róta sbierându etc.“ „i-a“, „nebungia“, „piramidale magaria“, „deliriu de ortodochs-ia“ s. a.

A-ti auditu ortodocsiloru! Auditu Brasioveni-loru si cu deosebire Brasioveni-loru, cum ve mai sciu batjocori acei iesuiti, câroru voi le faceti scoli si le radicali sate întregi etc.?

Hei, hei, dle „Cat. Cen.“ ce bine sefi a-ti bate jocu de biat'a óia bârsana, daru ce bine ti place dtale si la toti ai dvóstre lân'a si laptele bieteii oi batjocorite cu terminulu „ortod-ochs-ia.“

Nu e asiá? ca a-ti avutu adese-ori ocaziune a ve indulci de capiat'a óia bârsana, s'eu si bucu-rescéna, care inca ve aduce multi galbiori in punga? Nu sciu dieu ce vei fi luat de la oile d-tale, daru pre biat'a óia bârsana o ai tunsu si mulsu de multe ori pâna acum sub preteste si titule varie, daru cu deosebire sub cele de martiriu nationalu, pre cându martiriulu erá o mascarada jucata de minune.

Aceste suntu totulu ce se reducu la mine, cum se vede nimic'a esentialu, nimic'a la objectu, ci numai injuraturi ordinarié, batjocuri si imprecatori aiurite de ale préiscusitul „Cat. Cen.“; cáci dice dsea ca cu unu scrintitu si neimputabile cá mina nu 'si face de lucru, si asiá tóte cele-lalte galimatiasuri ale domniei se le indrépta la adres'a dlui Redactoru si la a celoru dela „Tel. Rom.“ cá cátra nisee imputabili. Numai eu scotescu, ca dlu „Cat. Cen.“ cá unu omu cu mintea intréga si nescrintitu, cum se tiene aru fi trebuitu sa documenteze aceea ce afirma despre mine, sa fia intratu in meritulu lucrului si cu argumente tari si sanetóse dupa re-

gulele logice si a ómeniloru de omenia sa fia veditu scrintiturile mele inaintea opiniei publice la care apeléza. Nefacendu acést'a, bá injurându cá unu furibundu s'aru vedé ca densulu patimesce de bôl'a scrintituri; iéra mie mi impune datori'a a-i aratá si documentá eu insumu, cu permissiunea onor. lectori, aiuriturele etc. domniei sele.

Intrebarea mea cea dintâiu din „Tel. Rom.“ nr. amintitu mai susu a fostu:

„Ôre ce sa fia dle redactoru, ca pre cându se aseaptá din partea nationalitatiloru precumpanitorie ale Ardélului, cá universitatea cea de curendu infiintata in Clusiu, sa fia paritetica, a tuturoru popóreloru din tíera, avendu magiaru de já un'a a loru propria in Pest'a, pre atunci acea universitate este ierasi numai eschisivu a dloru magiari?“

Va dice cine-va ca acést'a intrebare nu este la locul seu? Ce i s'a vatematu pria intrebarea acést'a dlui „Cat. Cen.“? De siguru s'a temutu ca voiescu a-lu scóte din rolulu seu, in care se laudá totu densulu mai cându pre aici, prin Brasiovu, ca densulu si passivistii dlui Baritiu etc. suntu pasi de guvern u sa combata pentru cá sa se arate nationalisti. S'eu apoi ca a patitu cá acelu domnu ce fusese óre-cându celariu (chelner) si intr'o zapacéla de somnu la strigarea unui óspe tresari elu respundiendu: „poruncesce mari'a t'a!“; — si fára de a fi bagatu de séma si tradéza semtemintele cele adeverate.

Ce románu va fi acél'a, carele sa nu fia doritu a avé si noi románi parte cá cetatieni egalu indreptatiti la infiintat'a universitate si nu numai cá óspeti? si este o crima, deca cine-va 'si descopere unu atare simtiementu? este mai departe o vatemare a unatiei deca cine-va pretinde cá la o universitate in tíera sa fia respectata si limb'a romána? Ce este identicu între preferenti'alimbei magiare la universitatea din Clusiu si între unatî'a unei párti a romániloru cu Pap'a?

A dóu'a intrebare este urmatórea:

„Ôre ce sa fia ca si la acést'a universitate, cá si la cea din Pest'a, se denumi profesoru pentru limb'a si literatur'a romána ierasi unu románu gr. cat. si inca unu doctoru in teologia, lasandu-se cei ortodocsi de-si barbati de specialitate. la o parte?“

N'avemu noi cei ortodocsi dreptulu de a pretinde sa avemu si noi unu barbatu la o universi-

tate, si a pretinde acést'a nu dela uniti, cari insisi nu au, haru domnului! nici o putere asupr'a nóstra, ci dela regimulu tieréi, dela statu, in a cârui vistoria 'si vérsa si ortodocsi pungile? Románi nu'su numai uniti, dle Cat. Cen., ci si ortodocsi si inca in cea mai precumpanitoria parte. Pre lâng'a acést'a se scie, ca la acestu postu competira barbati ortodocsi ce-va mai de specialitate decátu celu gr. cat. denumitu de regimu, in contr'a cârui personalmente nu amu nimic'a. Cându ceremu drepturi egali din punctu de vedere nationalu, ne provocámu parremise la sángele si averea nóstra ce le dámu statului; óre sa nu avemu noi costi ortodocsi acela-si dreptu din punctu de vedere confessiunálu? Nu dámu noi cei ortodocsi si sánge si avere statului mai multa decátu cei uniti? Ce unu'a e dreptu, pentru ce sa nu fia si celui-laltu asemenea? Ne aflámu noi si astadi in tempulu incusitiuniloru iesuitice de trista memoria, incátu celoru ortodocsi sa nu le fia iertatu a pretinde deplina egale indreptatire in cele confessiunale, fára scirea si invoirea clarissimului dela „Federatiunea“ din Pest'a?

A trei'a intrebare a mea suna:

„Ôre ce sa fia ca amplotatii románi ortodocsi, cei mai insemnati, de unu tempu incóce, cá si dupa o sistema, se scotu din oficiile lor, se pensiunéza s'eu se demissionéza, pâna si unu secretariu de statu Ioanovicu! — pre cându altii, in specie fratii uniti, se inaintéza si remuneréza?“

Nu contine adevéru celu mai puru in sine si acést'a intrebare: ca amplotatii cei ortodocsi se pensiunara si demissionara cu cárdulu, pre cându ai d-vóstre, câroru ve place dealtmintrea a ve dice ca sunteti cei mai nationali, ba chiaru si opusetiunali regimului — stau mari si tari in posturile lor, ba unii din ei, si acesti'a chiaru cu conduita nationala nu prea cosiera, inca se si remuneréza? Ce se potrivece dle „Cat. Cen.“, si toti ai d-vóstre, daru acestu lucru 'mi vine nitileu cam suspectu, ba cu permissiunea d-vóstre mi vine a si cam dubitá despre adevératulu nationalismu alu d-vóstre fatia cu atari si atâtea aparitiuni! mai cu séma vediendu ca aci nu te pré întreci d-t'a cá unu luptacienu pentru adevéru si nationalitate cum ne spuni — nu te întreci, dícu, a le combata, dupa cum esti dedatu a combata totu-déun'a pre cei ortodocsi pentru atari aparitiuni de-si in directiune contraria. Unde s'a

FOISIÓRA.

Impartásim cu placere la acestu locu cuvántarea dlui prof. gimnasiale din Brasiovu Ioanu Pop'e a rostita Dumineca in 5 Novembre; ea contine invetiaturi reali-practice pentru poporulu nostru. De aru aflá dlu prof. multi imitatori si urmatóri!

Desteptati-ve si priveghiati,

1 Petr. 5 8.

Adunati-ve averi, cari nici rugin'a nu le strica, lotrii nu le sapa nici le fura. Mat. 6. 20.

„Glasulu tempului striga inainte, totu inainte, vai de acél'a care sta pre locu si nu pricepe acestu glasu alu tempului.“

Mintea nóstra sanatósa.

Ori-cátu de deosebite suntu dorintiele ómeniloru, precum si lucrurile, cari le dorescu, spre care nesuescu ei si-si incórdá tóte poterile spre a le ajunge; intr'unu punctu inse totu se unescu tóte dorintiele ómeniloru, in dorinti'a deobste tuturoru: de a se fericí. Dupa fericire umbra toti, lineri si betráni, seraci si bogati, omulu nebagatu in séma si omulu in ranguri si domnie. Toti voru sa se fericéscu, sa duca o viétia fericita, ténita. Dorinti'a de a se fericí prin urmare se afla la toti ómenii, e sadita de Ddieu in inim'a fia-cáru omu intr'unu chipu neperitorio, asiá incátu ca nici odata nu se sterge din sufletulu lui.

O alta intrebare insa e, deca toti ómenii au o cunoscentia adevératá despre fericire si despre midilócele fericirei, deca aceea ce dorescu ei, implinindu-se, i-arú poté face intr'adevéru fericiti, si de suntu ei toti in stare sa afle midilócele de lipsa, prin cari sa póta ajunge la fericire. In privinti'a acést'a trebute sa marturisim, ca suntu multi, fórté multi ómeni, cari inca n'au ajunsu acolo, cá sa scie, ce dorescu, ca nu-si cunoscú scopurile adevérate ale vietiei lor; pre de alta parte nu e mai putienú adevératu, ca suntu multi ómeni, cari cunoscú scopurile vietiei lor, care i-arú poté face sa duca o

viétia fericita daru ei nu cunoscú midilócele de lipsa pentru de a ajunge la scopurile fericirei lor, suntu orbi in alegerea midilóceloru, cari i-arú poté scóte la portulu fericirei lor. Si in sferistu, suntu altii, fratiloru! cari cunoscú si scopurile si midilócele fericirei lor, daru n'au vointia, suntu nepasatori, dau díleloru rendu, astépta sa vina fericirea d'a gat'a fára nici o ostenéla, fára nici o truda a lor, astépta sa se faca vre-o minune cu ei, credu, ca dóra-dóra, voru dá si ei preste vre-unu norocu orbu! In zadaru vedu ei fericirea ce domnesce in cas'a vecinulu seu, unu tata de familia intieptu, cu fric'a Dnului, cu judecata sanatósa, cu avere, cu tóte cele de lipsa; in zadaru vedu ei pre fia-care din fiii acelei bunecuventate familii norociti, ómeni cinstiti si cu minte, cu avere, cu nome bunu in societatea ómeniloru; acestea tóte le vedu ei, ei inca aru voi sa fia astfelu, parinti fericiti in launtrulu familiei lor, iubiti si pretiuiti de copiii lor, iubiti si pretiuiti de toti, cáti-i cunoscú; daru in zadaru, ei suntu nefericiti, si inca cu atát'a mai nefericiti, cu cáta vedu pre altii mai fericiti decátu ei. Avera, numele lor bunu, in scurta fericirea lor, fratiloru si veciniloru lor, cinstea lor, vadi'a lor suntu pentru ei totu atát'a spini, cari le intiapa ne-intreptu consciinti'a lor, si i face nefericiti. Acést'a este trist'a icóna a ómeniloru, cari nu-si cunoscú scopurile adevérate s'eu midilócele adevérate ale fericirei lor; este icón'a trista a acelor'a in sferistu; carii, cunoscendu si scopurile si midilócele binelui lor, suntu trandavi in umbletele lor dupa fericire, nepasatori de sine, de familie lor, de copiii, nepotii si stranepotii lor.

Ce nefericita este, fratiloru, o familia, ce nefericiti suntu nisee ómeni sermani parasiti, cari nu pricepu si nu suntu in stare sa faca nimic'a din cele ce le suntu de lipsa pentru binele lor sufletescu si trupescu, si carii in tóte intemprárele, unde s'aru cere minte, judecata, intelepciune, patiania, vinu in primejdia de a cautá sfatu si ajutoriu la ómeni sireti, siarlantani, ómeni fára sufletu, carii suntu in stare sa sucéscu si sa intortócheze ori-ce adevéru dupa placulu si folosulu lor, si tóte acestea se intempra

din ce pricina alt'a, decátu din aceea, fiindu ca ei nu-si sciu dá nici unu sfatu in necasurile lor, si nu-si potú ajutá cu poterile lor. Dvóstra ve-ti fi sciindu pré bine, cáti s'au nefericitu in astfelu de intemprári, cáti si-au perdutu averea lor intréga si prin acést'a temeli'a fericirei si viitorulu lor. Totu asiá ve-ti fi sciindu pré bine din patiania d-vóstra, ca celu slabu aterna dela celu tare, celu seracu dela celu bogatu, celu prostu dela celu siretu, — tóte acestea le ve-ti fi sciindu ba inca afara de aceste veti fi sciindu si aceea, ce felu de ajutoriu póte asteptá acél'a, care nu-si scie ajutá, dela acél'a, carii n'au lipsa de nici unu ajutoriu, si carii nici nu cunoscú, nici nu simtu lipsele si suferintiele ómeniloru sermani. — Dvóstra sciti fórté bine din patianiele si intemprárele triste, cari s'au petrecu inca intr'unu siru de ani indelungati si se petrecu in tóte dílele inaintea ochitoru fia-cáru omu cugetatoriu, ce trista este sórtéa atátoru fientie nenorocite, atátoru familii din acést'a comuna, carii traiescu in cea mai mare lipsa, in cea mai inspaimantatória saracia si ticalosia, nefiindu ajutati si indreptati de nimenea, parasiti de toti, lasati préda desnadajduirei si peirei celei mai infioratóre! . .

Nu suntu fratiloru vorbele díse niose zugraviri gresite ale unui sufletu reutaciosu, s'eu ale unui omu, carele numai in treacatu si-a cáscigatu nisee cunoscentie slabe, intunecate despre viétia poporului nostru din Brasiovu; nu, nici decum, cuvintele amintite suntu nisee adevérate spuse pre temeliulu cunoscentieloru, ce ni le-amu cáscigatu cu totii despre starea inspaimantatóre a unei párti insemnate a poporului nostru din acestu suberbiu, inspaimantatóre din tóte privintiele, din punctele de vedere ale slabeloru lor poteri sufletesci, din punctele de vedere ale vietiei lor nevirtuóse, nemorale, si din punctele de vedere ale stárei lor materiale s'eu averei lor. Descrierile infacisiate suntu in sferistu nisee adevérruri isvorite din o anima semtietóre care plánge si sángera la vederea atátoru miserii, si arde de dorinti'a de a vedé pre atáti frati ai nostrii adusi intr'o stare mai buna sufletéscu, trupéscu si materiala. Dara nu e acést'a numai dorinti'a mea sín-

vedutu că unu regim sa remuneze pre aceia cari ii faci opusetiuni? (Va urmă.)

Din tier'a Barsei, in Novembre 1872.

Cinco-mare in 26 Octobre 1872.

Nu tienemu de putienu interesu a aduce la cunosciati'a on. publicu cetitoriu si acea impregiurare, ca pâna mai deunadile pre bas'a legii de timbru din anulu 1850 publicata cu patent'a imp. din 9 Feuru si 2 Augustu bulet. imp. nr. 50. Tarifu postu 44 lit. „o“ si pre bas'a ordinatiunei ministeriale din 31 Octomvre 1857 bulet. imp. nr. 216 hârthiele si decisiunile forurilor bisericesci au fostu legalmente scutite de tacs'a timbrale, asiâ dicendu inca sub domnirea absolutismului lui Bach, pre care si astadi lu hulescu unii neincetatu. —

Dupa introducerea constitutionalismului in patri'a noastră vedemu ca legislativ'a patriei si-au incordatu atentiunea sea si asup'ra legii de timbru compusa pre tempulu absolutismului, pre carea o au sanctionatu cu tôte accidentiele ei prin art. de lege XXIII ex 1868. XVI ex 1869 LVIII ex 1870 LXIII ex 1871, cu anele modificatiuni intre oare se comprinde in § 19 alu art. de lege XXIII ex 1868 si aceea, ca pre venitoriu atatu esibilele câtu si otaririle in cause divortiali suntu neconditionatu supuse tacsiei de timbru. —

Prin acêsta lege este asiâ dara principialmente din partea legislativei stabilita timbrarea, seu tacsarea esibilitorulu si deliberatorulu forurilor bisericesci, fâra că sa se dica ca dupa care tarifa postu din legea vigente, are a se scôte tacs'a de timbru. —

Incâtu cunoscemu noi legea de timbru vigente, in privinti'a tacsării sentintieloru judecatoresci intre care dupa tineria art. de lege 23 din 1868 se copriudu si deliberatele forurilor bisericesci, aflâmu in T. P. 92. tacsarea dupa pretiulu objectului cu 50 cr.; 1 fl. 25 cr.; si unde objectulu este nepretiuiveru, acolo la sentintiele judiloru de pace tacs'a este ficsata cu 2 fl. 50 cr.

Dupa T. P. 103 se afla tacs'a sentintieloru judecatoresci ficsata dupa objectu seu substractulu procesului cu 1 fl.; 1 fl. 25 cr.; 2 fl. 50 cr.; 5 fl. si cu 12 fl. v. a. —

Tacs'a cu 12 fl. se cere conf. T. P. 103 lit. D. etc. dela acelea sentintie judecatoresci a câroru

objectu nu este pretiuiveru, pre cându totu T. P. 103. lit. a. (b) tacsédia sentintiele aduse in cause de conturbare de possessione espresu cu 2 fl. 50 cr. v. a. —

Noi asiâ credemu, ca deliberatele forurilor bisericesci dupa intentiunea legefacatorului numai sub T. P. 92 lit. d seu T. P. 103 t. lit. a (b) s'aru poté cu efeptu supune cu 2 fl. 50 cr. v. a. tacsării de timbru, căci dupa cum pricepem noi casatori'a, care are intru tôte pârtile ei constitutive dupa s. canóne bisericesci natura sacramentale, resp. sentintiele aduse in privinti'a acestoi misteriu suntu cu totulu eterogene de acelea pomenite in T. P. 103 D. etc. si nu s'aru potea cu efeptu subsumá sub acêsta dispositiune positiva. —

Regi'a directiune financiaria provinciale din Sabiuu prin ordinatiunea sea din 7 Augustu nr. 17,739—1872 au supusu tôte deliberatele protopresbiterali din anulu 1868 incóce tacsării timbrale si a emisu fôrte multe mandate de platire la partide, dela care se cere pentru fia-care deliberatu câte 12 fl. v. a.

Contra acestoru mandate de platire resp. partide au insinuatu recursu in tempu apertu la Inaltulu Ministeriu de unde ascépta o drépta si mulcomitóre otarire. —

Avemu firma sperantia, ca stimatii nostri deputati dietali la votarea legii de tacs'e si timbru pro 1873, voru face propunerea de lipsa pentru espicarea legii in sensulu legislativei si credemu cumca voru lucrá pentru osiurarea, poporului, care prin esecutiunile cele dese mai ca ingenunchia la pamentu. —

„Mai multi.“

Scaonulu protopresbiteralu alu Agnitei (? R.) au emisu unu cerculariu la demândarea ven. cons. arch. prin care se intréba comunele din protopresbiteratu, ca de care protopresbiteratu voru a se tienne pre venitoriu. —

Acestu cerculariu au sositu si in Cinco la p. Ignatiu Mandocea, care in Dominec'a trecuta in 24 Novembre lu au publicatu in biserica si intrebatu pre ómeni despre parerea lor. —

Membrii sinodului subjadele A. Onitiu si archiv. sc. Moise Branicea, nu consentu cu intrebările puse de p. Ignatiu Mandocea si credu, ca acum'a sub dominiunea constitutionalismului in biserica noastră dreptu-credinciósa, ori ce felu de afacere si es-

gura, ci suntu de credintia, ca dvóstra cu totii semtiti foculu, ce arde in anim'a dvóstre si ve face sa pretiuiti si sa impliniti o datoria dintre cele mai de capetenia, de a sari cu totii in ajutoriulu fratiloru nostri de o credintia si de unu sânge cu noi. . .

Fratiloru! D'a fostu cându-va de lipsa, sa ne ingrigimu unulu pentru altulu, sa portâmu sarcinele unulu altui'a, sa traimu in unire si infratire, sa ne imbratisiâmu cu imbratisiare fratiésca in tôte intreprinderile vietiei noastre individuale, familiare, comunale si nationale, cu privire la tôte lipsele si trebuintiele noastre; — de a fostu vre-odata asiâ ce-va de lipsa, astadi o astu-feliu de vietia trebuie sa ne fia de pretiu indoitu, trebuie sa fia o lege pentru ori-ce românu bene-sentitoriu.

Nici odata că in tempulu de fatia n'amu fostu amenintati noi români in deobse si in deosebi români Brasioveni, in asiâ mesura, a ne perde temeli'a viitoriului si vietiei noastre, si acêsta din acelu cuventu, fiindu ca nici odata nu s'au facutu inaintări asiâ uriasie in tôte ramurile de traiu si mai vertosu in ramulu economiei. Lumea straina umbla, abate, cercetéza tôte mijlócele de traiu, totu feliulu de specule, si noi stâmu pre locu. Strainii se sbatu, si framenta capetele, pentru că sa-si asigure viitoriulu lor, viitoriulu copiloru si fratiloru lor, si noi umblâmu cu ochii inchisi, seu mai bine dicendu dormimu somnulu mortiei, căci mórtea ce ascépta fratiloru, mórtea este respalat'a celoru ce siedu pre locu, si conun'a bucuriei si fericiei celoru muncitori si stradalnici. . .

Prin venirea drumului de feru, carele mâne poimâne va euprinda in ratiu'a sea si cetatea Brasiovului, se voru deschide o multime de ramuri de vietia, parte nóue, parte din cele vechi de pâna acum'a, numai sub alte forme, mai deseversite. Aceste schimbări le va semti totu poporulu nostru, le va semti insa in mesura mai mare clas'a poporului nostru despre care amu vorbitu mai susu, care se afla pre o trépta asiâ inapoiata. Noi nu suntemu pregatiti pentru o vietia nóua, care se incepe de siguru prin venirea drumului de feru; clasele sermane ale poporului nostru nici nu viséza despre

tôte acele schimbări ale vietiei economice din Brasiovu, si chiaru si de le-aru semti si eru sci sa mesóre urmările, triste pentru densii, ale unei atari schimbări, neavendu mijlócele pentru de a intempiná unu astu-feliu de rev, aru fi siliti sa cada de siguru mai eurendu seu mai târdiu jertfa. Precum negurile intunerecului peru dinaintea radielorú sôrelui, astu-feliu fratiloru voru fi siliti sa se retraga bietii ómeni sermani ai poporului nostru de aici, si sa faca locu acelor'a, cari snntu mai cu sciintia de câtu ei, cari le voru rapí din mâna bucatie'a de pâne, care o mai au, lasându-i peritori de lóme.

Cá sa fu inse mai bine intielesu, dati-mi voia a luminá vorbele amintite prin nisce esemple: Cornea de pilda, si alti 50 seu 100 cá elo, cari pâna in tempulu de facia 'si câstigan pânea lorú amara cá portatori de poveri seu hamali, nu-'si voru mai poté purtá meseri'a lorú, fâra de a sci carte, fâra de a sci celi si scrie, si socoti, pentru ca se voru formá insotiri, dupa cum suntu in tôte cetátile, in Sabiuu, Clusiu, Tem. Pest'a, Vien'a, societáti cari voru avea hamalii lorú, dela cari se va ceré sa cetésca, sa scrie si sa socotésca. Pre lângá aceste hamalii nostrii, cari 'si pórtá meseri'a lorú in starea primitiva cum a portat'o si mosii si stramosii lorú, nu voru poté concorá de siguru cu hamalii straini, carii cá ómeni, cari sci sa cetésca si sa scrie si sa socotésca, se folosescu de mijlócele ce le da cartea, pentru de a-si inlesní in totu chipulu sarcin'a impreunata cu meseri'a lorú. Mai departe voru fi de lipsa o multime de slujitori la drumulu de feru, unde multi dintre ómenii nostrii sermani si-aru poté câscigá pânea lorú. Dara preste totu fratiloru, voru patí reu pre lângá hamali toti meserisii nostrii, de totu feliulu, pentru ca meseriele lorú se voru portá de aci încolo cu alta dibacia, cu alta maiestria, asiâ ca si pucini mesteri, cáti i avemu, voru fi siliti sa iá lumea in capu, de nu voru ascultá de glasulu tempului care striga in a i n t e. Streinii ne voru omóri moralicesce si materialicesce fratiloru, déca nu vomu deschide ochii cu o óra mai inainte, déca nu ne vomu preingrigí de tempuriu, si nu vomu cautá sa abatemu primejdi'a dela noi,

pressione trebuie sa trecu prin organele constitutive bisericesci care suntu in comun'a noastră comitetulu si sinodulu parochiale, organele competente, de a se esprimá si asup'ra acestui cerculariu. —

P. Ignatiu Mandocea dice ca cerculariulu este adresatu la p e r s ó n - a - i si nu la comitetulu seu sinodulu parochiale, din care cauza domni vorbitori aru fi in mare gresiéla cu parerea dloru. — Acestu preotu si din incidentulu acest'a aduna poporulu si sumatia fâra nici unu dreptu asup'ra pomenitoru comni. „Videant consules.“

Muntii apuseni.

13 Novembre.

In impregiurările cele triste ale presintelui contemplandu si vrendu a aflá sorgintele de unde isvoresce atát'a reu pentru multu cercat'a noastră natione, terminulu care se imbaldiesce si pré s'an datu a-lu folosi multi cá pre o armá, cu carea déca nu reésa cine-va tocmai invingatoriu, celu putienu cérea a se scuti de responsabilitate, este: ca „vitreg'a sôrte“ ne pregatesce neajunse si nenorociri.

Sub acêsta mântana intunecósa 'si aseundu fôrte multi faptele, resp. pecatele, si sub cuventu, ca lucrându pentru sine folosescu si binelui comunu se comitu unele actiuni arbitrari din partea onoru persóne a câroru consecintie apoi voru sbiciui si voru neférici viitorimea pre seculi.

Sum silitu a concede ca in unele pârti ale patriei nostre lucrurile nationale si póte si cele bisericesci se gasescu in o astifeliu de constelatiune incâtu cu greu se póte direge si indreptá; dara judecându pusetiunea româniloru din muntii apuseni, cari se afla compacti si prea putienu amestecati cu popóre streine, despre cari s'aru poté presupune ca se nisuescu a implantá straciune in acestu tinentu, si unde de alta parte se afla si o inteligintia numerósa, se nasce intrebarea, ca unde este de a se cautá radecin'a reului de tocmai in acesti munti — unde fia-care bradu, — fia-care stânea se póte privi de o reminiscintia vechia a eroismului, a gloriei si a virtutiei române, — se afla atari barbati a câror'a biografia se oglindéza in cele premise, se afla atari instrumente vile, cari sub egidea ca suntu argatii domniloru dela potere 'si remusica consoliinti'a si se ducu cá oile la junghiare ori si unde

cu unu cuventu déca nu vomu pricepe si nu vomu ascultá de glasulu tempului, carele striga tare in a i n t e, in a i n t e in tôte cugetele si simtirile tale inainte, in tôte lucrurile si intreprinderile tale.

E insa intrebarea, in ce chipu sa ne preingrigimu, ce mesuri sa luâmu, pentru de a abate reulu, ce ne amenintia, ce midlóce sa intrebuintâmu, prin cari sa ne putemu pastrá si asigurá vietia noastră in viitoriu?

Lumin'a este fratiloru arm'a puternica, cu care ne putemu luptá improtiv'a tuturoru releloru care ne amenintia, si improtiv'a tuturoru vrasmasiloru nostri. „Luminédia-te si vei fi“ este unu adeveru cersescu, cându ne vomu luminá fratiloru, si ne vomu impodobi cu adeveratele fapte bune, nu are sa ne fia frica de nimenea, atóci nu va mai fi nimenea inaintea noastră. Pentru de a ne luminá insa, trebuie sa voimu sa ne luminâmu. „Voiesce si vei poté“ este altu adeveru cersescu. Unde nu-i vointia nu-i potintia. Sa avemu deci vointia tare, neclatita, energica pentru de a face sa se implinésca dorintiele nostre cele bune de a ne luminá. Dara cine sa ne dea lumin'a, unde o putemu aflá? — Din tempurile cele mai vechi si pâna in dilele nostre au fostu totu, deun'a la tôte nationile luminate mai multu pretiuite dóue asediaminte de lumina: scóla si biserica. Ele amendóue au chiamarea, fratiloru, sa petrunda inimele si sufletele ómeniloru cu adeveruri datatóre de vietia. Scóla este fundamentulu si biserica este zidirea facuta pre acestu fundamentu. Biserica are lipsa de scóla si scóla de biserica. Scóla ajuta si inaintéza scopurile bisericeii, si biserica inca ajuta si inaintéza si trebuie sa inainteze scopurile scólei, déca 'si cunoscu amendóue interesele lorú, cari suntu fôrte rudite, déca nu totu acelea-si. Amendóue, si scóla si biserica, suntu si au chiamarea a fi asediaminte de crescere si invetiatur'a, luminea si cultura, amendóue au de scopu de a aretá calea adeverata, pre carea mergendu omulu, sa se faca pre sine si pre fratii sei fericiti. Amendóue prin urmare au de scopu a midlóci si inaintá binele ómenirii. . . (Va urmă.)

pasi'a cea crescutu cu prescurile romanesci, le dice a merge si nu judeca ca se compromitu pre sine, si principiile ce le profesia. Ce e mai multu nu cutedia nici a-si da espressionu dorintiei de a fi celu putienu neutrali in afaceri de natura compromitiatoare pentru densii. Dara apoi cu tote acestea sa nu cutedi a le dice ca nu suntu romani resoluti si verdi ca stejarulu, caci atunci consciintia lor se aprinde si turbedia. Intr'adeveru deca toti amplotiati de romani aru fi lipsiti de „voia libera“ de a dispune de lucrurile sele si s'aru privi toti numai ca nisce midiloce la dispuetiunea straina, apoi cuvintele natiune si bisericu aru remane numai nisce termini tehnici, cari viitorimea va dice ca au fostu anghira de care s'au tenuity stramosii nostri si de carea parintii nostri s'au lepadatu. Onore acelu ce facu exceptiunea laudabile si prin fapta dovedescu ca de-si pusetiunea li e indoitu mai grea ca amplotiiloru, si implinescu chiamarea loru ca atari si ca romani. Biserica si natiunea insa va fi silita a sterge din cadrele sele pre cei debili cari interpreteza datoritiile loru ca amplotiati cu totulu opuse datoritiiloru ca romani, pana ce prin faptele loru se voru arata deplinu curatiti de lepra indiferentismului ascunsu sub mascu pressiunei posturiloru cu cari suntu investiti, pre candu in fapta pre ei li apasa numai fapta de a se feri si de a acura gratia nepretinsa pentru scopuri personali.

Prin urmare nu va surprinde pre nimenea candu va audi ca am ajunsu, ca unoru amplotiati romani de pre aici de unu tempu incoco sa le vina neindemana a cerceta societatile romane si preferu a se terai prin casele unguresci unde suntu ospeti de tote dilele, pre candu casinu romana, resp. loculu contielegeriloru fratiescu de pana aci, sub pretestu, ca devinu suspecti, e delasatu si evitatu.

Nu e deci tocmai mirare deca vedemu causele nostre ca stagna atatu pre terenulu politicu catu si pre celu bisericescu, chiaru si in acestu sanctuaru incerca astfelu de omeni a arunca desastru si nici se infiora ca pentru interese egoistice si particulari sa nimicsca pentru totu-deun'a viitorulu romanulu si in ecesti munti cari aru pot fi unu modelu de asilu alu libertatiei si alu ordinii celei mai frumoase.

Voiundu a fi in cele urmatoare mai indiscretu, me oprescu la orasielulu C a m p e n i. Dealtmintrea s'aru pot aduce exemple spre ilustrare si din alte locuri. Campeni au o populatiune numeroasa. Aci s'a aflatu si se afla si astadi mai multe isvire de venitu comunale, asi incatu romanii si-au infiintiatu unu fondu scolare, carele trece preste 12,000 fl. v. a. si au edificatu scola pre deplinu corespundiatore si pana in anii trecuti au sustienutu scole normale; dara de candu judele comunalu de aci P. s'au pusu spre a ferici cu intiepciunea sea poporulu din Campeni pre alta cale nu pre cea a cultorei, nici pre cea a inaintarei pre terenulu scolaru, ci pre aceea carea densulu ca architectu o va planu, scolele normale s'au desfiintiatu, invetiatorii s'au redusu la unulu, si ce este mai tristu — acestu sobolu — lucra in obscuritatea mintiei sele intru a predá scola confessionala gr. or. din Campeni statulu ca scola comunala.

Dupa cum s'au imprasciatu faim'a candu inspectorele reg. de scole din A i u d u s'au aflatu pre aici, acest'a au fostu obiectulu conversatiunei, — pentru ca vede a nu pot smulge pre fiulu seu de care atat'a-lu dore din postulu de cancelistu prin alta midilocire decatu prin acest'a, caci socotesce ca meritulu ce si l'aru castigá inaintea mai mariloru sei aru trece si asup'a fiului.

Edificiulu scolare catulu intai, carele pana in anii trecuti servea tinerimei scolare ca paladiu alu muselor, astadi este inchiriatu din partea judelui procopsitu P. la dlu jude reg. L o i t z e l, pre candu copiii umblatori la scola cari in asi o comuna mare voru trece preste 200 suntu siliti a se indesá intr'o incapere — ce se intempla cu banii de pre chiria?! cum se mai manipuleza capitalulu acel'a insemnatu de fondu scolaru?! despre tote acestea nimenea pre aici nu are nici o cunoscintia; de aceea deca dlu jude com. P. mai are catu de de putiena onore sa binevoiesca in interesulu comunu si alu seu propriu a deslegá acesta enigma si prin acest'a a radica petr'a, de carea se lovescu asi multi si totodeodata sa introduca pre cei interesati in acesta cauza la cunoscerea pura a adeverului iera pre langa acestea sa ne descopere si caus'a regresului in ceea ce privesce invetiamentulu.

Comitetulu parochialu din comun'a Campeni, carele trebuie sa presupunemu ca consta din barbati, cari si cunosc chiamarea loru ca atari, ce se atinge de interesarea pentru scola si invetiamentulu popularu resp. detorintia sea de capetena, vericine din cele premise pote sa vada ca si-au negles'o. Deci elu merita cu atatu mai multu dispretiu si reprobu, cu catu scimn ca in aceea corporatiune morala se afla si atari barbati, cari tote cate se patredia in detrimentulu invetiamentulu si a binelui comunu, le trecu cu vederea nu din caus'a ne-sciintiei, ci din indiferentismulu de care suntu preocupati.

Unu abusu, o calcare de lege, unu scandalu contra „Stat. Org.“ s'au eserciatu din partea acestui comitetu parochiale cu ocaziunea alegerei de invetiatoriu ce s'au intemplantu in septemanele trecute, la care actu de o insemnatate destulu de ponderosa dintre mai multi concurenti cari posedeau cualificatiunea receruta — dupa cum se scie cu positivitate unulu au fostu gimnasistu abs. si clericu abs. — s'au alesu celu necualificatu, celu mai ne-chiamatu la acesta missiune pre catu de grea si de nobile, pre atatu de afundu taietore in binele si fericirea viitore a poporulu, s'au alesu M. Contesu, carele dupa cum e bine cunoscutu la toti; a fostu dinu acestu postu demissionaru si carele pre terenulu scolastico-biser., de candu se afla prin Campeni nu are altu meritu, decatu ca e ginerele par. protopopu I. P a t i t i a. „Perirea tea din tine Israile.“

Cu dorere trebuie sa constatediu ca am ajunsu tempulu ca acesti munti, cari se poteau privi de o fortareta neocupavera a romaniloru din Ardalu deca nu le-au succesu antagonistiloru nostri si cuceri; acum'a prin astu-feliu de omeni cu astu-feliu de fapte o sa devenimu nimiciti. Dora acum dupa ce voru vedé, ca faptele loru va sa le pregatesca dispretiulu tuturoru romaniloru bine-sentitorii se voru indrepta si se voru reintorce — sa acceptamu!!...
Unu muntenu.

Bugetulu Prussiei pre anulu 1873.

Ministrulu de finantie alu Prussiei, prezentandu camerei deputatiloru bugetulu pre anulu 1873, facu o espunere multu mai satisfacatore decatu in anulu 1872. Acesta espunere se resuma si termina astfelu:

„Reunindu tote cifrele partiale ce le-amu datu pana aci, rezultatulu obtienutu e, ca veniturile se voru radica, dupa comptulu ce ve este supusu, la 206,762,643 taleri. Aceste cifre intrecu pre cele din anulu trecut cu 19,643,000 taleri. Cheltuelele ordinare din bugetu suntu de 183,180,970 taleri; cheltuelele extraordinare, pentru amortisarea detoriei, se radica la 7,760,000 taleri. Speru ca nu ve-ti refusa aprobarea bugetului ce ve prezentamu, si ca ve-ti consimti cu placere la difersele cheltuieli suplementarie, astfelu ca bogat'a dezvoltare a tierii nostre sa se intinda in tote sensurile.“

Intre amenuntele acestei espuneri generale, e de notatu in prim'a linia ca „contributiunea matriculara pentru imperiu va fi asiadiata pre 1873 cu mai multu de 6 milioane taleri.“

Principalele sorginti de sporirea venituriloru pentru 1872, calculate in cifra de 19,643,000 taleri, suntu acestea:

Ministeriulu de comerciu. Veniturile brate, din cele dintaiu trei trimestre ale anului, dau, in comparatiune cu 1871, unu sporu de 10,633,000 taleri, de unde trebuie sa se deduca unu adausu de cheltuieli clare se radica la 6,518,098 taleri. Remane unu escedinte curatu de 4,114,902 taleri.

Imposite directe. Sporiulu venituriloru: 931,000 taleri; impositulu asup'a venituriloru contribuie la acestu escedinte cu 455,000 taleri.

Imposite indirecte. Sporiulu curatu e de 1,363,500 taleri.

Administratiunea financiarulu. Veniturile tesaurului dau 1,200,000 taleri, mai multu decatu in bugetulu trecut.

Detoria publica. In urm'a amortisamentului, sum'a necesaria pentru servitiulu intereselor detoriei publice e redusa in anulu acest'a cu 879,300 taleri.

Exploatiuni in comptulu statului. (Banc'a de comerciu maritima, minele si salinele, drumurile de feru, etc.) Aceste diferite administratiuni dau tote

impreuna unu escedinte de venituri de 6,405,232 taleri. Mai cu sema veniturile drumuriloru de feru presinta, in comparatiune cu cifrele din anulu trecut, unu escedinte de 5,486,184 taleri, si cheltuiel'a loru unu adausu de 4,780,980 taleri, remanendu sum'a curata de 705,205 taleri.

Cheltuelele extraordinare de 7,760,000 taleri propuse in bugetulu pre 1873, au de scopu o amortisare extraordinaria a detoriei publice. Pre langa cele-lalte cheltuieli, caror'a ministrulu propune sa li se aplice o parte din escedintele venituriloru, suntu 5 1/2 milioane taleri pentru organizarea cercoriloru si fonduriloru provinciale; 2,245,000 taleri pentru ameliorarea situatiunei functionariloru civili prussiani; 450,000 taleri pentru amelioratiunile agricole; 1,897,000 taleri pentru adaugerea cheltuielor universitariu si scolare, cu deo-cibre 306,000 taleri pentru universitatea din Kiel, etc.

Trad. „Rom.“ dupa „Coresp. de Berlinu.“

Varietati.

* * Fapta laudabile si de pietate. Parochulu nostru din Romosu Vasiliu Basaraba inca in anulu 1869 au ascernutu consistoriulu archidieceanu gr. or. din Sabiu sum'a de 50 fl. pentru edificand'a catedrale pre langa dechiararea ca din libera voia si evlavlia catra sant'a bisericu gr. or. va ascerne in totu anulu cate 50 fl. spre acel'a si scopu cu rogarea, ca la servitiulu celu dintaiu ddiescu ce se va tiené in biseric'a catedrale sa se slugiesca unu parastasu pentru odihn'a sufletului reposatului seu parinte, preotulu Adamu Basaraba, carele a servitu ca preotu 42 de ani si a reposatu in etate de 72 ani.

* * Comoditati din timpuri vechi. In anulu 1234 a durmitu regele Angliei intaiasi-data pre unu madratu de paie (Strohsak), mai nainte pre scanduri. In 1246 erau casele cele mai multe acoperite cu paie si in 1400 erau in Angli'a caminurile, cu atatu mai putienu cuptorele inca necunoscute. Pre atunci se incaldea omeni pre langa tegai de focu. Vinulu se vindea ca medicina in apoteca. Carale erau necunoscute. Omenii de fronte umblau calari pre cai ponendu pre domne la spatelul loru. In 1340 era contributiunea 30,000 nu de punti sterlingi, ci de saci de lana. Pre advocatii onorau (plateau) cu scortisiora si piperiu, pote ca de aceea socotelile advocatiloru si in diu'a de astadi suntu asi de piparate. In 1343 se ivira cele dintaiu ace cu gamalia, pana atunci intrebuintiau domnele cuie de lemn. In 1344 s'a batutu in Angli'a cea dintaiu moneta. Cei dintaiu ciorapi de matasa i-a purtatu regin'a Elisabet'a in 1561, pre candu regele Franciei incepuse moda acest'a intai-a-si-data in anulu 1517.

* * (Procesulu rachiuriloru vapsite de nemti si vendute ca romu in Galati.) Justitia. — Celebrulu procesu alu romuriloru false in fine s'au decisu la onorabil'a curte de Focsiani, in favorulu antreprenoriloru N. Mihaiescu et compani'a, si contra evreului Pineles, care introducea in Galati sute de mii de vedre de rachi vapsitu, sub numele de romu de trestia de zaharu, numai spre alu scuti de tacs'a legala. Acei ce au urmaritu acestu procesu importantu, si aducu aminte ca in tribunalulu de Galati se formase majoritate si minoritate in acesta cestiune, care costa milioane; majoritatea o representá d. D. Cuculi, juristu dela universitatea Parisului, iera minoritatea o representá d. Scribanu, juristu dela universitatea Turinului; majoritatea dá dreptate jidovului Pineles, iera minoritatea antreprenoriloru romani. In fine curtea de Focsiani a taiatu ori-ce indoiela si a decisu ca rachiurile vapsite, nefiindu romu de trestia de zaharu, sa platésca tacs'a legala. Este de prisosu a mai aminti aici cata dauna au facutu vendiarea acestoru rachiuri vapsite, negociului nationalu de rachi indigenu, care era supusu la tote tacele, pre candu rachiurile vapsite ale nemtiloru, se vindéu de preste granitie scuite de tace; si apoi se mai dice ca avemu unu ministeriu de comerciu, care protege industri'a nationala! Credemu dara, ca antreprenorii romani, voru intentá din nou procese pentru imensele daune-interese, pre care le au suferitu dela evreulu Pineles, cu acestu procesu indelungatu si costisitoriu. Inse ce lucru misteriosu! Romanii nu au potutu castigá dreptate, pana candu jidovulu avea parale: dara acum candu au datu falimentu, indata au cascigatu!!!

„Gardistulu Civicu.“